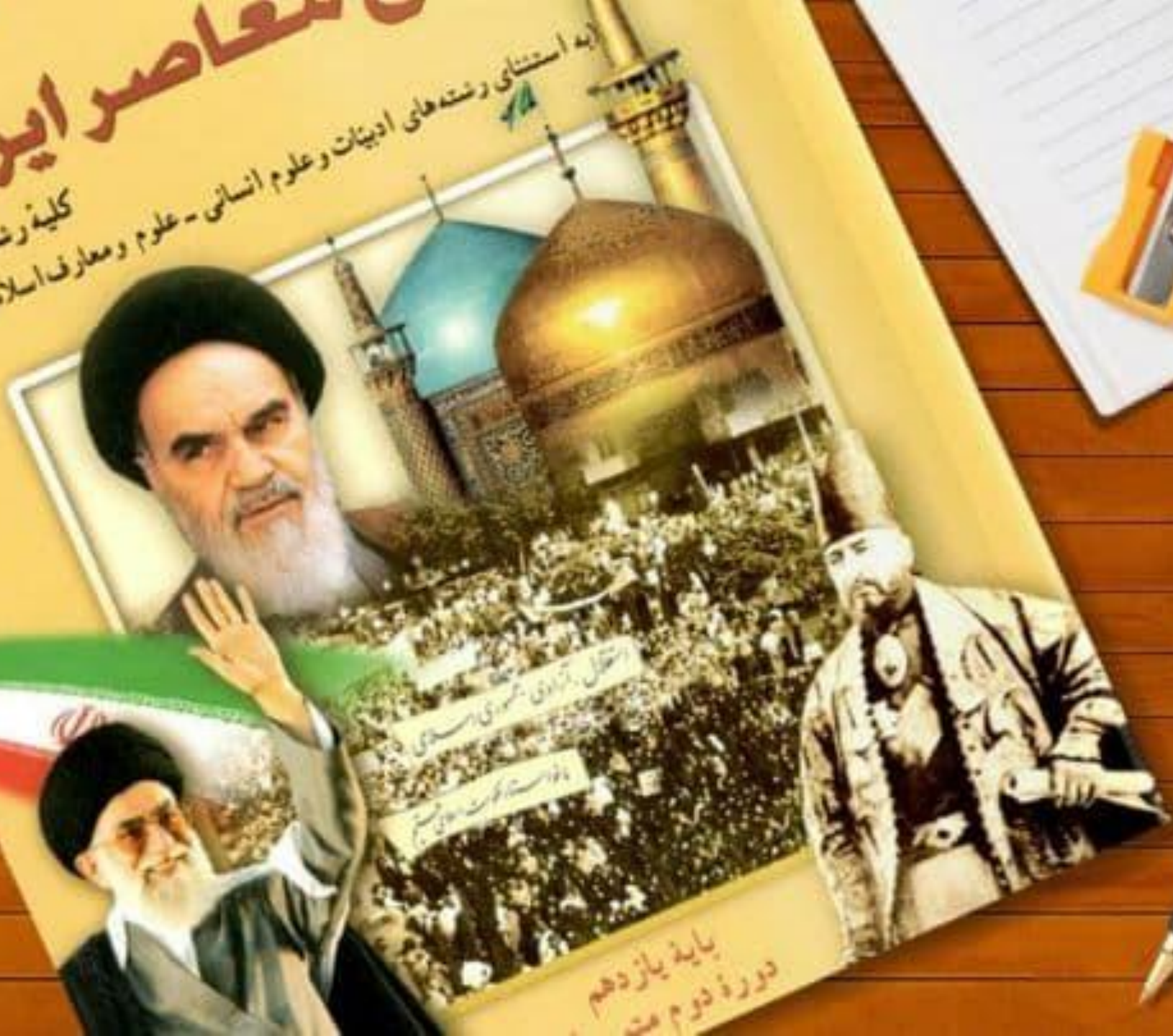

تفصیلات ایران

کلیه رشته ها

علوم و معارف اسلامی

به استثنای رشته های ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی

باید یازدهم
دوره دوم مت

به نام خدا

رضا خان ، تثبیت قدرت

تهیه و تنظیم از : احمد اسدی اقدام . مرنند (آذربایجان شرقی)

فهرست مطالب

سقوط دولت سید ضیاء و خروج ایشان از ایران

دولت های نا پایدار

اقدامات خود سرانه رضا خان

نخست وزیری رضاخان

خروج احمد شاه از ایران

قدرت طلبی به اسم جمهوری خواهی

برگزاری انتخابات مجلس پنجم

برکناری سلسله قاجار و تغییر سلطنت

سقوط کابینہ سیاہ

سقوط کابینه سیاه

عمر دولت سید ضیاء الدین طباطبایی کوتاه بود

- او پس از گذشت سه ماه، از مسند قدرت کنار گذاشته و با **حمایت انگلستان** از کشور خارج شد و به **فلسطین** که در آن زمان تحت قیمومت انگلیس بود، رفت.
- پس از سید ضیاء، **قوام السلطنه** مأمور تشکیل کابینه شد.
- **سفارت انگلستان** پیشنهاد کرد تا بعد از سید ضیاء، **رضا خان**، عامل دیگر کودتا، به **نخست وزیری** منصوب شود اما این پیشنهاد **بامخالفت احمد شاه** روبه رو شد و **قوام** به **نخست وزیری** رسید.

1946

1948

1967

2012

فلسطين چگونه اشغال شد؟

■ **قیمومیت** : به معنی سرپرستی، **قیم بودن** است. **قیم** یعنی سرپرست و تکیه‌گاه.
 ■ در حقوق بین‌الملل در دوران پس از جنگ جهانی اول این عبارت برای سرپرستی یک کشور توسط کشور دیگر به حکم **جامعه ملل** اطلاق می‌شد.

احمد قوام (قوام السلطنه)

دولت های ناپایدار

دولت های ناپایدار (بی دوام ، زودگذر ، ناپایا)

دولت های ناپایدار (بی دوام، زودگذر، ناپایا)

▪ بعد از کودتای ۱۲۹۹ ش، **جاه طلبی های رضاخان**، راه را برای **ایجاد حکومت خودکامه و استبدادی هموار کرد.**

▪ در این زمان **دولت های ناپایدار** یکی پس از دیگری تشکیل شد، اما رضاخان، با وجود تعویض کابینه های **سید ضیاء، قوام السلطنه، مشیرالدوله و مستوفی الممالک**، همچنان بر **مصدر قدرت و وزارت جنگ** باقی ماند.

▪ او در طول این مدت، **تسلطش را بر ارتش تثبیت کرد.**

▪ **ژاندارمری** را از «وزارت داخله» (وزارت کشور) به «وزارت جنگ» انتقال و بر نفوذ خود افزود.

ایجاد حکومت خودکامه و استبدادی ، هدف نهایی رضاخان

وزارت جنگ

رضاشاه بر مسند قدرت و وزارت جنگ

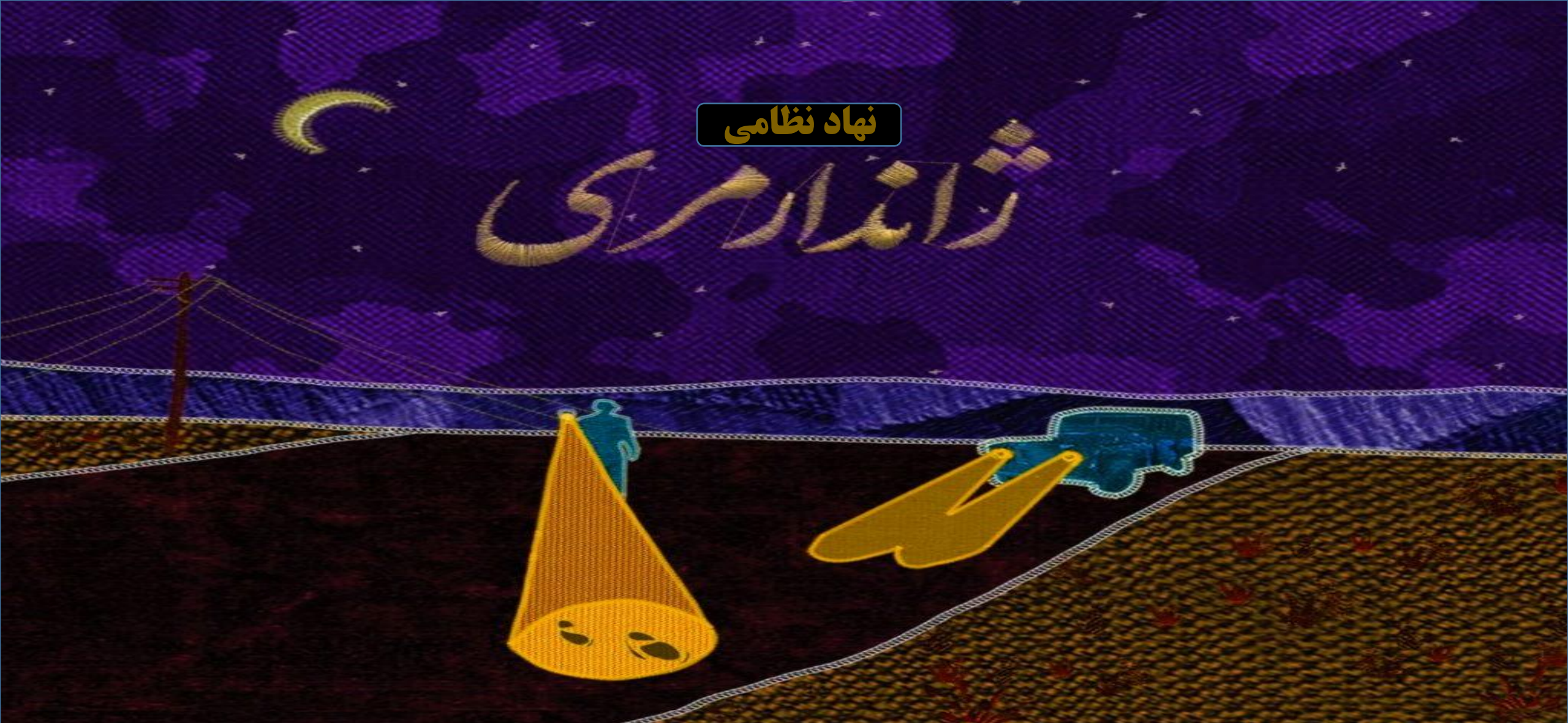

انتقال ژاندارمری از وزارت داخله به وزارت جنگ

نهاد نظامی

ژاندارمری

- **ژاندارمری** یکی از نهادهای انتظامی و نظامی ایران بود که از دوره قاجار تا جمهوری اسلامی فعالیت داشت. ژاندارمری سوئدی و نیز ژاندارمری دولتی ایران و به اختصار **ژاندارمری** نام یک نیروی نظامی از نوع ژاندارمری بود که در سال ۱۲۹۰ در ایران تشکیل شد. این نیرو به درخواست دولت ایران از **دولت سوئد** به دست سوئدی‌ها به وجود آمد

اقدام های خودسرانه و خشونت آمیز رضاخان

▪ اقدام های خودسرانه و خشونت آمیز رضاخان در دوران تصدی وزارت جنگ، منجر به طرح استیضاح او در مجلس، به رهبری آیت الله سید حسن مدرس شد.

▪ اما رضاخان، با طرح شایعه استعفای خود و صحنه سازی، طرفدارانش را علیه مجلس تحریک کرد و مخالفان را مورد ضرب و شتم و ارباب، قرار داد.

سید حسن مدرس ، مخالف سرسخت رضاخان

استيضاح

- یکی از سازوکارهای سیاسی مورد استفاده در سیاست داخلی کشورها و به طور مشخص عرصه مناسبات دو قوه قانونگذاری و مجریه **استيضاح** است؛ که مردم تأثیر مستقیمی ندارد بلکه با حضور نمایندگان مردم تأثیر دارند.

استعفاء

استعفاء: معادل فارسی، کناره جویی، کناره گیری

طرفداران و مخالفین رضا خان

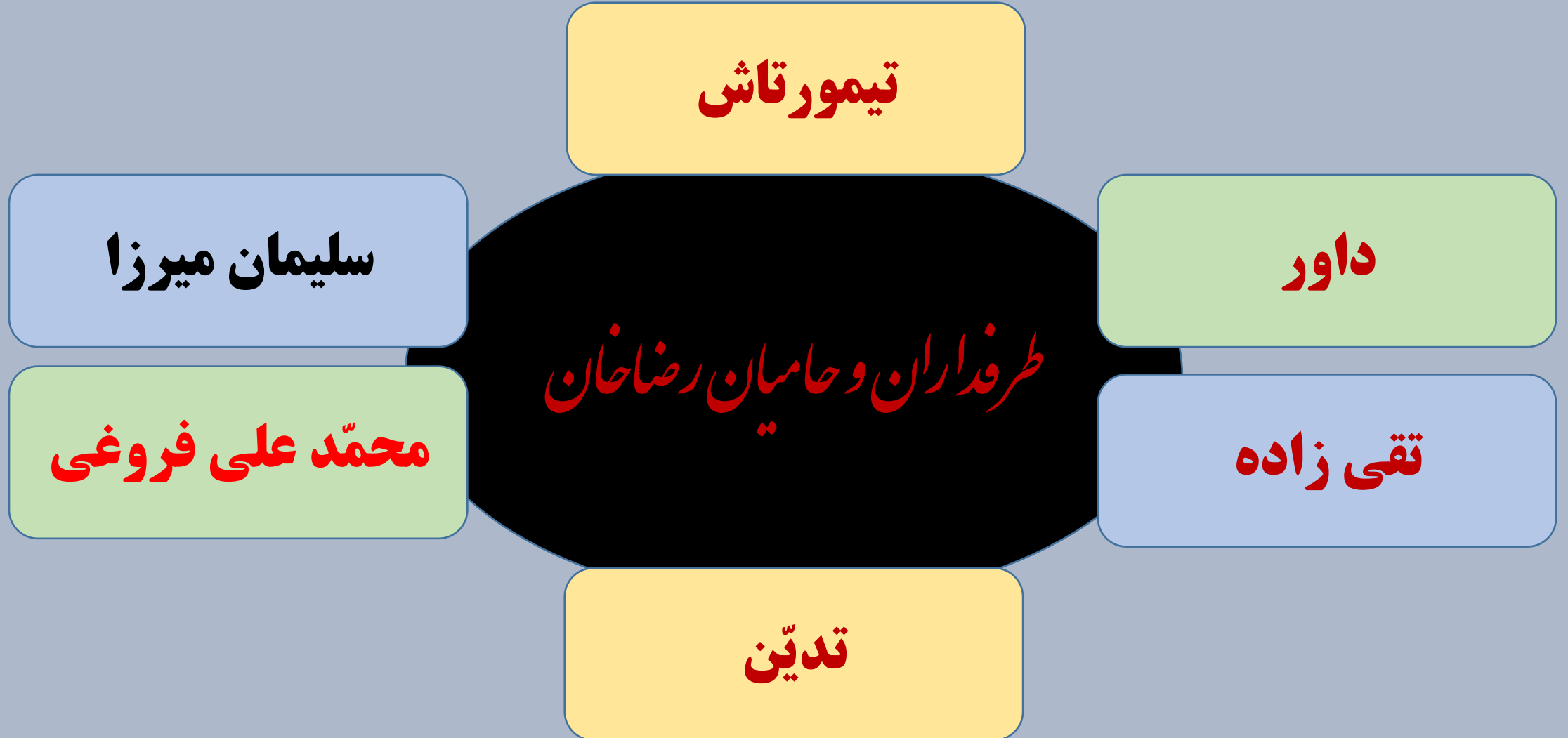
▪ طرفداران و حامیان رضاخان، به شکلی سازمان یافته، راه او را در دستیابی به مقاصد شومی که در سر داشت، هموار می کردند.

▪ تیمورتاش، داور، تقی زاده و تدین، از نمایندگان تجدّدطلب مجلس و سلیمان میرزا که از اولین پایه گذاران « جریان کمونیستی » ایران به حساب می آمد، به همراه بعضی از فراماسونرهای شناخته شده، نظیر محمد علی فروغی، به دفاع از رضاخان پرداختند.

▪ در چنین شرایطی، آیت الله مدرس، سرسختانه در میدان مبارزه با خودکامگی رضاخان ایستادگی می کرد.

▪ او کوشید با همراهی عده ای از نمایندگان مجلس، دولت و دربار را از سلطه استعمار انگلیس و رضاخان نجات دهد و تا پای جان، در این راه پایداری کرد.

طرفداران و حامیان رضاخان

ایستادگی مدرس در برابر خودکامگی رضاخان

نخست وزیرى رضا خان

انتخاب رضاخان به نخست وزیری

تبلیغ های گسترده

دسیسه چینی

دستاویز قراردادن ناامنی در کشور

رضاخان با:

خواهان قدرت و
اختیارات بیشتری شد

- سرانجام نیز، با وجود مخالفت ها، نه تنها موفق به تثبیت موقعیتش شد، بلکه احمد شاه و مجلس را ناچار به انتخاب خود به **نخست وزیری** کرد اما این، هدف نهایی او نبود.

رضاخان، آخرین نخست وزیر ایران در زمان احمد شاه

مسافرت احمد شاه به اروپا و پیامد های آن

احمد شاه در سوم آبان ماه ۱۳۰۲ فرمان نخست وزیری او را صادر کرد و **بلافاصله به اروپا رفت.**

شاه با این اقدام، عملاً کشور را به دست رضاخان سپرد.

▪ از یک سو چنین تبلیغ می کردند که وضع کشور بحرانی و آشفته است و به شاه توصیه کردند که برای مدتی کشور را ترک کند.

▪ از دیگر سو، خروج احمد شاه را از کشور، نشانه بی کفایتی و بی علاقه‌گی اش به ایران اعلام کردند.

انگلیسی ها و عوامل وابسته به آنها

مسافرت احمد شاه به اروپا در سال ۱۳۰۲

احمد شاه در اروپا

احمد شاه در اروپا

احمد شاه در اروپا

قدرت طلبی به اسم
جمهوری خواهی

تغییر نظام حکومتی در ایران

▪ اگر چه از ابتدای کودتای ۱۲۹۹ ، انگلستان نظام حکومتی معینی را برای ایران پیشنهاد نکرده بود.

▪ اما با انتخاب رضاخان و حمایت از او، آشکار بود که هدف های مورد نظرش در ایران، تنها از طریق استقرار یک حکومت مستبد امکان پذیر است.

لازمه این کار، تغییر نظام حکومتی در ایران بود

تغییر نظام سلطنتی در ایران ، هدف انگلیسی ها

آتا تورک و تغییر نظام حکومتی ترکیه

هم زمان با نخست وزیری رضاخان در ایران، **مصطفی کمال پاشا (آتاتورک)** با حمایت دولت انگلستان، در کشور عثمانی (ترکیه) به قدرت رسید.

آتا تورک نظام امپراتوری عثمانی را لغو و نظام «**جمهوری**» را تاسیس کرد.

این واقعه، بهانه مناسبی برای جایگزینی **حکومت رضاخان** به جای سلطنت قاجار بود.

▪ **مصطفی کمال آتاترک** (به ترکی استانبولی: Mustafa Kemal Atatürk؛ زاده ۱۸۸۱ - درگذشته ۱۰ نوامبر ۱۹۳۸) رزمنده جنگ استقلال ترکیه، دولت‌مرد، نویسنده و بنیان‌گذار جمهوری ترکیه بود

اعلام حکومت جمهوری در ترکیه توسط آتا تورک

سفر رضاخان به ترکیه و دیدار با آتاتورک

آقا تورک و رضاخان

جمهوری اسلامی

▪ **جمهوری** نوعی حکومت است که رئیس آن از سوی مردم برای مدت محدود انتخاب می شود. انواع آن :
جمهوری اسلامی، جمهوری فدرال و غیره

اعلام حکومت جمهوری در ایران توسط رضاخان

رضاخان به سرعت و با اعمال نفوذ و تقلب، انتخابات دوره پنجم مجلس شورای ملی را برگزار کرد و در پناه حمایت حزب ها و جریان های سیاسی طرفدار خود توانست اکثریتی از نمایندگان موافق و طرفدار خود را روانه مجلس کند.

وجود این، نمایندگانی چون آیت الله مدرس، مستوفی الممالک، دکتر مصدق، مشیر الدوله و مؤتمن الملک نیز که مورد توجه مردم بودند، به مجلس راه یافتند.

نمایندگان مخالف حکومت جمهوری رضاخان در مجلس

موافقان و مخالفین طرح جمهوری خواهی رضاخان

▪ پس از تشکیل دوره پنجم مجلس در بهمن ماه ۱۳۰۲ کوشش برای برقراری نظام جمهوری در ایران، با اتحاد حزب «**تجدد**» به رهبری داور، تیمورتاش و تدین و حزب «**سوسیالیست**» به رهبری سلیمان میرزا اسکندری آغاز شد.

▪ **آیت الله مدرس** که از ماهیت جمهوری رضاخانی به خوبی آگاه بود، رهبری مخالفان را در دست گرفت

▪ او به همراه عده ای دیگر از **نمایندگان اقلیت مجلس**، مخالفت خود را با طرح جمهوری خواهی که یک نامزد (رضاخان) نیز بیشتر نداشت، ابراز کرد.

اتحاد برای برقراری نظام جمهوری

جمہوری: رضاخان موافق، مدرس مخالف؟

**آیت الله مدرس، در پاسخ به عده ای که به او خُرده می گرفتند که چرا با حکومت جمهوری مخالفت می کند، طی
نظقی گفته بود:**

**« این جمهوری که می خواهند بر ما تحمیل کنند، بنا بر اراده
ملت نیست. بلکه انگلیسی ها می خواهند آن را به ملت ایران
تحمیل نمایند، تا حکومتی را که صد درصد دست نشانده و
تحت اراده خود باشد در ایران برقرار سازند... اگر واقعاً
نامزد و کاندیدای جمهوری فردی آزادی خواه و ملی بود،
حتماً با او موافقت می کردم و از هیچ کمک و مساعدتی دریغ
نمی نمودم.»**

شکست طرح جمهوری رضاخانی

سرانجام، مخالفت نمایندگان
اقلیت مجلس، علما و مردم با طرح
جمهوری رضا خانی، مقاصد او را
با شکست روبه رو کرد.

ترور مدرس ، بخاطر مخالفت مدرس با جمهوریت رضاخان

مخالفت نمایندگان اقلیت مجلس با جمهوریت رضاخان

بر کناری سلسلہٴ قاجار و تغییر سلطنت

تغییر

سلطنت

قاجاریه به پهلوی

برکناری سلسله قاجار و تغییر سلطنت

▪ رضاخان و هوادارانش پس از شکست طرح جمهوری خواهی، در صدد برآمدند از طریق دیگر سلطنت را از دست خاندان قاجار در آورند.

▪ سرانجام پس از زمینه چینی و تبلیغات گسترده، مجلس شورای ملی در روز نهم آبان ماه ۱۳۰۴ ماده واحده ای مبنی بر خلع سلسله قاجار و واگذاری نیابت موقت سلطنت به رضاخان را تصویب کرد.

ماده واحده

تغییر سلطنت

ماده واحده: « مجلس شورای ملی، به نام سعادت ملت، انقراض سلطنت قاجاریه را اعلام نموده، و حکومت موقتی را در حدود قانون اساسی و قوانین موضوعه مملکتی به شخص آقای رضاخان پهلوی واگذار می نماید. »

تاج گذاری رضاشاه ، به عنوان پادشاه ایران

- کوشش شخصیت هایی چون آیت الله مدرس برای جلوگیری از تغییر سلطنت مؤثر واقع نشد **واکثریت نمایندگان مجلس**، به این ماده واحده، **رأی مثبت دادند**.
- آیت الله مدرس در حالی که می گفت: «اگر صد بار رأی بدهید، (این کار) خلاف قانون اساسی است» مجلس را ترک کرد. این در حالی بود که بسیاری از یاران قبلی او، توسط رضاخان، تطمیع، یا ترسانده شده بودند.
- در آذر همان سال مجلس مؤسسان که تمام اعضای آن از طرفداران رضاخان بودند، تشکیل شد.
- با تغییر چهار اصل از اصول متمم قانون اساسی، **سلطنت دائمی ایران را به رضاخان و «اعقاب ذکور او» واگذار کرد**. در **چهارم اردیبهشت ماه ۱۳۰۵**، **رضاخان**، به عنوان پادشاه ایران، **رسماً تاج گذاری کرد**.

تطمیع

■ **تطمیع** : به طمع انداختن ، آزمند ساختن ، راضی کردن طرف برای پذیرش نظر یا انجام عمل در مقابل دریافت سود

تشکیل مجلس موسسان و انتخاب رضاخان به عنوان شاه ایران

تاج گذاری رضاشاه

محمد علی فروغی (ذکاء الملک)، سفیر ، نماینده مجلس ، وزیر ، نخست وزیر (۱۳۲۱ - ۱۲۵۶)

محمد علی فروغی ، اولین نخست وزیر رضا شاه

محمد علی فروغی ، معلم خصوصی احمد شاہ

شرایط داخلی ایران

شرایط داخلی ایران

- حوادث تلخ دوران مشروطه، و انحراف آن نهضت از مسیر و اهداف اولیه، باعث سرخوردگی مردم و بسیاری از رهبران سیاسی و مذهبی ایران شده بود.
- بروز جنگ جهانی اول و مداخله های گسترده بیگانگان در سرنوشت مردم ایران که با غارت منابع ملی، فقر اقتصادی، قحطی، گرسنگی و ناامنی های اجتماعی همراه بود، بر دامنه این مصیبت ها افزود.
- استقلال ایران، با حضور قدرت های بیگانه در شمال و جنوب کشور، به شکلی فزاینده خدشه دار شده بود.
- از سوی دیگر بی کفایتی احمد شاه و دولتمردان و سرپیچی حاکمان محلی از فرمان حکومت مرکزی، موجب شیوع آشوب و از میان رفتن امنیت در جامعه گردیده بود.

غارت منابع ملی، فقر اقتصادی، فحطی، گرسنگی و ناامنی های اجتماعی، پیامدهای جنگ جهانی اول در ایران

حضور قدرت های بیگانه در شمال و جنوب کشور

شرایط داخلی ایران

در میان خواسته های مردم « **نیاز به امنیت** » یکی از موارد اساسی و کاملاً محسوس به شمار می رفت.

شرایط اجتماعی، اقتصادی و روانی جامعه در آن سال ها به گونه ای بود که به تدریج زمینه را برای **حاکمیت مطلق رضاخان** مساعد می کرد.

رضاخان که موفق به **سرکوب چند شورش داخلی** شده بود ، رفته رفته به عنوان **عامل برقرار کننده امنیت در کشور** شناخته شد.

افزایش حمایت انگلستان و جانبداری جریان ها و حزب های سیاسی از او نیز این باور را در میان مردم به وجود آورد که جز رضاخان، هیچ کس قادر به برقراری امنیت و آرامش در ایران نیست.

سرکوب شورش « شیخ خزعل »

- از جمله اقداماتی که نفوذ رضاخان را در میان مردم افزایش داد، سرکوب شورش « شیخ خزعل » بود.

- شیخ خزعل که وابستگی اش به انگلستان بر کسی پوشیده نبود، منطقه خوزستان را زیر سیطره خود در آورده بود.

- دولت انگلستان که در معادله های سیاسی جدید خود، خواهان افزایش قدرت رضاخان بود، به منظور جانبداری از او، دست از حمایت شیخ خزعل برداشت.

- در نتیجه، شیخ خزعل، تسلیم رضاخان شد.

- این واقعه که به قربانی شدن شیخ خزعل انجامید، در افکار عمومی، تصویری قهرمانانه و حتی ضد انگلیسی، از رضاخان ایجاد کرد.

شیخ خزعل ، عامل انگلیسی ها در خوزستان

وابستگی شیخ خزعل به انگلستان

شیخ خزعل ، حاکم خوزستان

حزب ها و جریان های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی

حزب ها و جریان های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی

✓ جریان دیگری که به همین میزان در دستیابی رضاخان به قدرت سهم داشت، گروهی از رهبران و حزب های سیاسی غرب گرا بودند که با شعار «**تجدد**» و «**ترقی**» خواهی، به تدریج در مجلس چهارم و پنجم، قدرت را در دست گرفته بودند.

✓ گروهی از نمایندگان توسل به اجبار و زور را برای ایجاد تحول های اجتماعی در ایران لازم می دانستند و در نشریه های وابسته به خود، به نظریه پردازی درباره لزوم استقرار نظام استبدادی در ایران پرداختند و آشکارا ندا «**دیکتاتوری مصلح**» سر می دادند.

خسته نباشید

موفق و سربلند باشید / احمد اسدی اقدم - مرند (آذربایجان شرقی)

تاریخ

کانال تخصصی «تاریخ من» @tarikheeman3